

Рецензия

на дисертационен труд на тема

„ДИГИТАЛНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ (ВИДЕОАРТ И ФОТОГРАФИЯ) в
ОБУЧЕНИЕТО ПРИ СПЕЦИАЛНОСТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО”

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по

(Методика на обучението по изобразително изкуство)

докторант Иво Крумов Димитров

Научен ръководител: проф. д-р Орлин Дворянов

Дисертационният труд на Иво Крумов Димитров - редовен докторант към катедра „Визуални изкуства“ на ФНОИ, е фокусиран върху безспорно интересен и методически полезен проблем в процеса на комплексното обучение на студентите от специалност „Изобразително изкуство“. Изследователският интерес на докторанта е насочен към дигиталните технологии, в частност видеоарт и фотография, както иновативна част от обучението на студентите и като възможност за творческа художествена реализация. В уводните думи Иво Димитров мотивира избора си на конкретна тема, контингент и обект на изследване. Докторантът се позовава на, като че ли естествената зависимост на студентите, от използване на дигитални устройства и техника при създаване на фото и видеопроизведения, „чрез които младият автор интерпретира действителността“. В тази ситуация се очертава една нова актуална художествена концепция, изтъква Иво Димитров, „на ново отношение на артиста към цифровите технологии и за иновации във фотографията и видеото като изкуство.“ (стр.5) На тази база докторантът се ориентира към групата си за изследване, към част от студентите, обучаващи се в периода на неговата редовна докторантура – випуск 17-23 на специалност „Изобразително изкуство“, като подходящо обвързва посоката на методическия си експеримент с анализ на

подбрани творчески реализации и на сдружение „Изкуство в действие“ за период от 25 години.

Във формално отношение дисертационният труд обхваща 206 страници текст. Той е разпределен на Въведение; Проучване на литературни източници; Методически средства за обработка и осъществяване в практическата дейност; Анализирани постигнатите резултати; Изводи и приноси от изследването; Заключение; Източници. Към основното книжно тяло е представено приложение с илюстративен материал. То онагледява педагогическия експеримент и документира неговата реализация. Визуалните примери са свързани с всички глави на труда и отразяват методическата постъпателност при упражненията със студентите, приложена от докторанта.

Използваните в труда източници са: 26 броя на кирилица, 5 броя на латиница, 34 броя интернет източници. При това разпределение на текста (206стр.) отделните глави са в относителен баланс.

Настоящият труд представлява качествено изследване и има теоретико - емпиричен характер. То е проведено в период от три години или, както беше споменато, във времето на редовната докторантура на Иво Димитров. Качество, проявено от докторанта и активно стимулирано от научния му ръководител, е реализирането на изследователските цели в приложима и работеща методическа система, апробирана в дисциплината „Неконвенционални форми“.

Изложението в увода (**I.Въведение**), както и в останалите глави на текста е интелигентно структурирано и предполага аргументирането и развитието на тезата, която се намира в трета глава. В тази глава са описани и методите за получаване на данни, както и анализът им.

Във Въведението авторът представя контекста (ситуацията), обекта и предмета на изследване, целите и последвалите от тях задачи. Те са разделени на теоретични постановки, предполагащи съответния анализ в глава V, както и на практико – приложни изводи. За основа на конкретната си работа в областта на дигиталните технологии и видеомонтажа, докторантът се позовава на литературни източници, които отразяват основната проблематика на културата въобще, на комуникацията, дигиталната култура, видеоарта и фотография (Т.

Шопов, В. Марков, П. Гаймер и др.), както и на конкретни заглавия, насочени към възможностите и иновациите в обучението в сферата на аудиовизуалната теория и дигитални технологии (Ю. Годоров, С. Фингова, Б. Манов и др.)

Добро впечатление прави представянето на хода на изследването в синтезиран вид – стр.12 - стр.16, в което се маркира периодът, контингентът и необходимостта му за провеждане. Качество на тази част от текста е концентрираното онагледяване на дизайна на изследване. В труда, от стр. 13 до 15, докторантът представя различните ракурси върху избрания повод за провеждане на методическия експеримент, като поднася по оригинален начин формулирането на изводи и приноси в края на текста (стр. 200).

Във втора глава **„II. Проучване на литературни източници“** докторантът представя основни теории, като например за отпечатъка и индекса, пряко обвързани с фотографския, а впоследствие и с дигиталния образ. За тази цел Иво Димитров проучва и интерпретира различен тип литературни източници свързани с визията и философията на фотографското и дигитално изображение. Много уместно докторантът се позовава на различни семиотични постановки като тези на Пърс, Барт, С. Зонтаг. Качество на тази част от труда е активното отношение на Иво Димитров към противоположни теоретични постановки, които той коментира, анализира и извлича съждения, подкрепящи конкретната му експериментално-методическа работа. Той се позовава както на Арнхайм, така и на Бурдийо. Към теоретичните постановки в ателие „Неконвенционални форми“ Иво Димитров синтезира и прилага тълкуванието и разбирането за фотографията на американския изкуствовед Дъглас Кримп, в частта за превръщането и мисленето за фотографското изображение като документ, за това че "фотосът представлява едно безспорно доказателство за нещо, което действително се е случило. И макар че винаги случката е възможно да бъде преобразена или изопачена, в същността си тя показва, че е съществувала реално." (стр.40) В развитието на текста докторантът обособява в няколко подточки различните изходни позиции, чрез които той осъществява педагогическата си работа и реализира научния си експеримент обективиран в дисертационния труд. В частта посветена на видеото, инсталациите и времевия

код Иво Димитров се позовава на различни теоретични позиции като успява да обобщи собствен подход използван в конкретната му преподавателска и изследователска работа. Това негово осмисляне и обобщение предполага активното мястото на зрителя, като по този начин зрителят-потребител съизгражда визуалния образ. Докторантът казва, че "практическата алтернатива на видеото го превръща в културен аспект и нова медия. Идеята се състои в употребата му за представяне на отражаемия образ на обществото, чрез създаване на информативни филми, свързани с културния живот." (стр.40) В подточка 2.1. и 2.2 логично се обвързва проблематиката на видеоарта и компютърния видеомонтаж с възможностите на преподавателската практика. Главата разбираемо завършва с приложението и адаптацията на дигиталните технологии към целите на обучението в дисциплината "Неконвенционални форми". В тази част на труда е акцентирано основно върху теоретичния аспект на изследването спрямо използването на дигиталните технологии отразени в конкретни учебни задачи.

В трета глава на труда **"III. Методически средства за обработка и осъществяване в практическата дейност"** докторантът детайлно конкретизира избора си на тема и вид на педагогическо изследване, както и баланса на теоретичния и приложен характер на изследването. Тук се намира и хипотезата на изследването. Изборът на място е разбираем, поради съвсем конкретното описание и мотивация за приложение на авторски задачи. Може да бъде отбелязано като качество на текста представянето и документирането на, така наречената от докторанта, "преходна фаза", която обхваща обем от стр. 86 до 105 стр. Той коректно отбелязва елементите на изследването като вид, контингент, пространствено-времеви обхват. В тази глава подробно са описани прилаганите и използвани педагогически методи интерпретиращи структурата изведена в труда на Г. Бижков и В. Краевски „Методология и методи на педагогическите изследвания“. Интерес и пряка връзка със задачите, разработени от докторанта, представлява прегледът на архива на ателие „Неконвенционални форми“ в специалност „Изобразително изкуство“. Иво Димитров съвестно проследява и анализира част от задачите, реализирани през годините като прилага критичен

прочит и творчески подбор на различните инсталации, пърформънси, фотоинсталации, видеоакции и други форми. Докторантът интелигентно мотивира и представя, от стр. 105 до стр. 133, създаването и систематизирането на методическата система в ателие „Неконвенционални форми“ насочена към формиране и развитие на творческо мислене в контекста на концептуалните художествени практики. Рамката на педагогическия експеримент, участниците, избор на методика за анализ, са описани подробно в съответните подточки от стр. 139 до 149 стр.

Безспорно акцентът в творческите и изследователските усилия на Иво Димитров е четвърта глава **„IV. Анализирание на постигнатите резултати“**. Докторантът успява да подкрепи тезата си и чрез приложената от него система упражнения, която апробира в учебния процес. Или както уместно отбелязва на стр. 155, че „по същество студентите възприемат с открито и прямо отношение новите педагогически модели и структури.“ Като това, според автора, се дължи изключително на по-обхватния образователен процес в съвременните условия, като част от едно специфично художествено образование. На базата на няколко утвърдени педагогически методи Иво Димитров представя и степенува реализациите на конкретни студенти и студентски групи, оформящи общовалидна методическа система. Към тази глава е включена подточка, която доказва заложената в текста хипотеза, като докторантът достига до извода, че „методическата система, която е създадена притежава необходимите качества на ефективност и признание в апробацията, както и във визуално-артистичните дейности“ (стр.188) Качество на тази специфична материя е адаптирането на методите и методологията на педагогическите изследвания в прилаганите от докторанта задачи за обучение на студентите от специалност „Изобразително изкуство“ в сферата на концептуалните художествени форми.

Добро впечатление правят следните изводи изведени в края в представения ръкопис:

- Апробиране на специфична методическа форма чрез организация на педагогическата дейност, доказваща качествена си ефективност чрез предложение за нов актуален еталон в учебно-образователния процес.

- Изследвани и анализирани са реални инициативи и случаи за определяне на отношението към дигиталните технологии в изобразителното изкуство. Чрез осъществяване на редица поставени задачи са създадени и различни фото и видеопроизведения, посредством използване на дигитални технологии. Реализирани са редица участия и прояви на студентите.

- Използването на дигиталните технологии в процеса на обучение в специалност „Изобразително изкуство“ повишава творческото мислене на студентите и стимулира артистичната им креативност.

- Чрез използването на дигитални технологии при реализиране на фотография и видеофилм се изграждат необходимите знания и умения за придобиване на визуална комуникация и грамотност, на културни ценности и формиране на естетическо възприемане на заобикалящия свят

- Публичното представяне на практическите резултати от изследването предполага запознаване и създаване на интерес към апробираната методическа система.

Към дисертационния труд на Иво Димитров могат да се отправят някои бележки основно във формален аспект. Като структура на тялото на дисертацията по-добре би било обединение на множеството подточки. Мястото на публикациите е редно да бъде извън основното книжно тяло. На места в текста се срещат някои технически, граматически и пунктуационни пропуски. Тези бележки не омаловажават качествата на текста на Иво Димитров, а са насочени към бъдещото развитие на труда.

Авторефератът представя принципно всички по-важни части на дисертационния труд. Чрез направените три научни публикации („Новата

култура и дигитална комуникация интернет” брой 7, година 2017 на „Електронно списание за наука, култура и образование” към Факултет по начална и предучилищна педагогика на СУ „Св. Климент Охридски”; „Фотография, аналогови и дигитални технологии” брой 8, година 2017 на „Електронно списание за наука, култура и образование” към Факултет по начална и предучилищна педагогика на СУ „Св. Климент Охридски”; „Аудиовизуална медия в обучението при студенти” (под печат) брой 9, година 2017 на „Електронно списание за наука, култура и образование” към Факултет по начална и предучилищна педагогика на СУ „Св. Климент Охридски;)
резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

Иво Димитров има редица участия едновременно като автор и участник в концептуални изложби и презентации. Такива са: презентация на магистри от специалност „Рекламен дизайн” в „Кафене – галерия” на ФНПП, към СУ „Св. Климент Охридски”, гр. София (2016 г); изложба *”Стихии – съзидание и разрушение”*, със студенти от катедра „Визуални изкуства”, СУ ”Св. Климент Охридски”, пл. „Кракра Пернишки”, галерия „КРАКРА”, гр. Перник (2017 г); *„В началото...Тъмнина и Светлина”*, изложба на студенти от НБУ и СУ „Св. Климент Охридски”, галерия „Алма Матер” на СУ „Св. Климент Охридски”, гр. София (2017 г.); изложба *„Без страх”*, Народно читалище „15.09.1903 г.” гр. Разлог, съвместно със студенти от катедра „Визуални изкуства”, СУ „Св. Климент Охридски” (2017г.); изложба *„Светлина, Намеса, Присвояване”*, галерия „Алма Матер” (Ректорат на СУ, Северно крило) *“Изкуство в действие”* реализирана изложба на светлинни инсталации и видеоарт – съвместен изложбен проект с участието на млади автори от СУ „Св. Климент Охридски” и НБУ с куратори: проф. д-р Орлин Дворянов (СУ) и проф. д-р Борис Сергинов (НБУ) (2017 г.); участие в малък сезон в театрална работилница „СФУМАТО”, гр. София,(2016г., 2017 г.);организатор и участник в мултимедийна презентация (фотография и видео) и изложба *„Стари идеи с нов поглед”* на студенти от II, III и IV курс (към момента на изследването), катедра „Визуални изкуства” в *„Кафене – галерия”* на ФНПП към СУ „Св. Климент Охридски” (2017 г.); участие

в „*Шах с пешката*” – Студентски фестивал на пърформанса съвместно със Sofia Underground – International Performance Art Festival, „*Електронна зала*” – НДК, гр. София (2015 г.); участие в „*25 Авторски арт алтернативи*”, изложба на сдружение „*Изкуство в действие*”, „*Софийски Арсенал*” – музей за съвременно изкуство (2015 г.); участие в Пърформанс вечер на „*Изкуство в действие*”, (проект „*25 Авторски арт алтернативи*”) (2015 г.); видеоизложба със студенти и видеоартисти „*Sick of Video*”, арт-пространство „*New Berlin*” (2016 г). Тези художествени активности са важни за педагогическия експеримент на докторанта в периода на провеждане на изследването му.

В заключение, на базата на качествата на текста „*Дигиталните технологии (видеоарт и фотография) в обучението при специалност Изобразително изкуство*“, както и оценката ми относно реализираните цели и задачи на изследването, автореферата и научните публикации на докторанта, имам основание да смятам, че трудът притежава необходимите качества на дисертационен и да предлага на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „**доктор**“ на Иво Крумов Димитров.

Рецензент:

проф.д-р Бисера Вълева

02. 04.2019